



# בסימן קריאה!

הישגי תלמידי ישראל בקריאה של טקסטים  
מודפסים ובקריאה בסביבה ממוחשבת

מפגש תובנות מנתוני מחקרים ארציים ובין-לאומיים בראמ"ה

ראמ"ה, 13.03.18



# נקודות למחשבה

האם קריאה בסביבה ממוחשבת מהווה חסם בפני (אוכלוסיות מסוימות של) תלמידי כיתות ד' בישראל?

האם תמונת הפערים בהישגים בקריאה של טקסטים מודפסים (בין קבוצות אוכלוסייה) דומה לתמונת הפערים בהישגים בקריאה בסביבה ממוחשבת (בין אותן קבוצות אוכלוסייה)?





# מה בתפריט?

מחקר PIRLS

הצגת המחקר והחידוש שבו

הישגים בקריאה - ממצאים עיקריים:

מגמות לאורך זמן

מבט בין-לאומי: ממוצע, שיעורי מצטיינים/מתקשים, פיזור

מבט פנים-ישראלי (פערים): מגזר שפה, מגדר, רקע חברתי-כלכלי

שאלוני תלמידים והורים – ממצאים נבחרים:

שימוש במחשב במהלך יום הלימודים (תלמידים)

פעילויות אורייניות מוקדמות (הורים)

עמדות הורים כלפי קריאה / אהבה לקריאה (הורים)



# מחקר פירלס – "כרטיס ביקור"

- מחקר פירלס (Progress in International Reading Literacy Study) הוא מחקר בין-לאומי מקיף וחשוב בתחום החינוך.
- המחקר נערך על ידי ה-IEA (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement), הארגון הבין-לאומי להערכת הישגים בחינוך, שהוא ארגון ותיק ועצמאי, וחברים בו מוסדות מחקר לאומיים, אוניברסיטאות, וסוכנויות מחקר ממשלתיות רבות.
- ממצאי המחקר משמשים את קובעי המדיניות ומקבלי ההחלטות ברחבי העולם.
- המחקר נערך מאז 2001 במחזוריות של אחת לחמש שנים.



# מחקר פירלס – "כרטיס ביקור"

□ במחקר מוערכת אוריינות הקריאה של תלמידי כיתות ד' (מבחן הישגים).

אוריינות קריאה: יכולתו של הפרט להבין טקסטים כתובים, להשתמש בהם, לבקר אותם, ולעסוק בהם כדי להשיג את מטרותיו, לפתח את הידע והפוטנציאל שלו ולהיות חלק מהחברה

□ שאלוני רקע: מאפשר לקשר בין ההישגים לבין משתני רקע שונים, ולנסות להסביר באמצעותם חלק מן הפערים ו/או השונות בהישגים.





# מחקר פירלס 2016 – מסגרת מושגית

## מטרות קריאה

**קריאה לשם הנאה**  
סוגה: טקסט ספרותי

**קריאה לשם רכישת מידע**  
סוגה: טקסט מידעי

## מיומנויות קריאה

**מיומנויות קריאה מורכבות**  
פירוש ושילוב של רעיונות ומידע  
בחינה והערכה

**מיומנויות קריאה פשוטות**  
מיקוד ואחזור מידע מפורש  
הסקה ישירה

# מחקר פירלס – "כרטיס ביקור"

(אופנות) הקריאה



משנה את פניה...

וכך גם הדרכים לרכישת הקריאה ותהליכי ההוראה והלמידה בכלל:

מהוראה פרונטלית מסורתית, הנשענת על אמצעים קלאסיים כמו נייר וכלי כתיבה ובמרכזה המורה כמקור מידע, להוראה מגוונת הכוללת גם ובעיקר פדגוגיה ששמה את התלמיד במרכז תהליך הלמידה, לעיתים אף לימוד עצמי (גם אם מכוון ומונחה), ועושה שימוש באמצעים דיגיטליים, ובכלל זה באינטרנט.



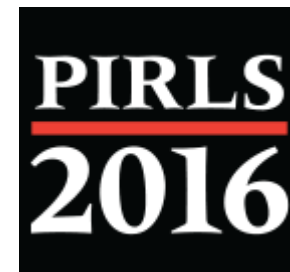


# מחקר פירלס – "כרטיס ביקור"



## מבחן אי-פירלס

הערכה של קריאה (של טקסטים מידעיים) בסביבה ממוחשבת המדמה את סביבת האינטרנט.



## מבחן פירלס

הערכה של קריאה "מסורתית", קרי (של טקסטים מידעיים וספרותיים) בחוברות מבחן מודפסות.

# מחקר פירלס – "כרטיס ביקור"

## מבחן אי-פירלס

קריאה בסביבה  
ממוחשבת דמוית  
אינטרנט

טקסטים מידעיים  
בלבד

14 מדינות  
כ-74,000 תלמידים

מאז 2016  
(2016-מחזור I)

## מבחן פירלס

קריאה של טקסטים  
מודפסים

טקסטים מידעיים  
וטקסטים ספרותיים

50 מדינות  
כ-340,000 תלמידים

מאז 2001  
(2016-מחזור IV)

# מחקר פירלס 2016 – כלי הערכה

## שאלונים לבחינת משתני רקע וגורמים מעורבים ולהערכת ההקשר החינוכי-לימודי

### לתלמיד:

מידע דמוגרפי, היבטים שונים בחיי התלמידים והסביבה הביתית והאקלים הבית-ספרי, עמדות כלפי קריאה, ו-שימוש במחשבים ובאינטרנט



### להורי תלמיד:

רקע (השכלה, תעסוקה), הרגלי קריאה ועמדות כלפי קריאה, תמיכת הסביבה הביתית ברכישת אוריינות קריאה



### למורים לשפה:

הרקע האקדמי והמקצועי של המורים, משאבים בכיתה, דרכי ההוראה ועמדות המורים כלפי ההוראה, וכן מאפייני הכיתה והוראת השפה בה.

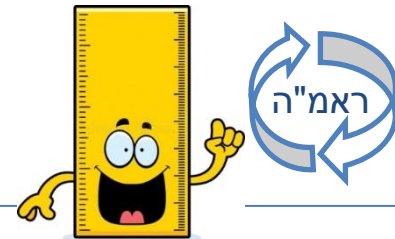


### למנהלי בית-הספר:

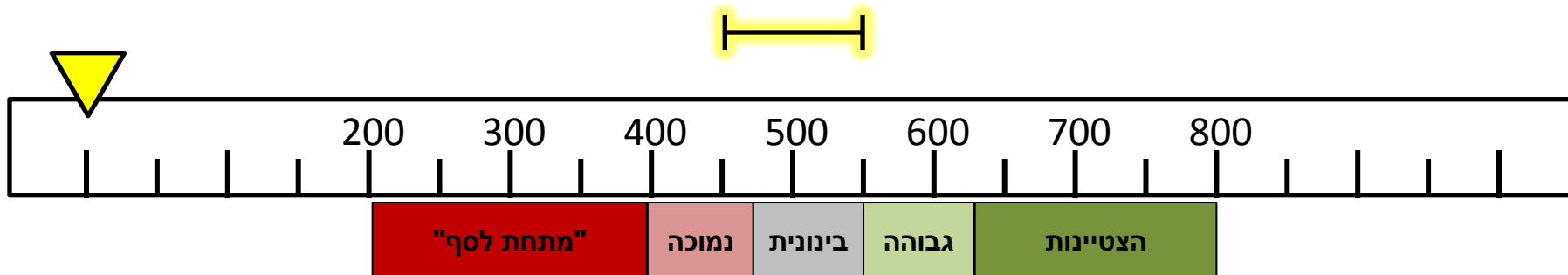
מאפייני בית-הספר, משך הזמן המוקדש להוראת שפה, זמינות המשאבים והטכנולוגיה, מעורבות ההורים, אקלים הלמידה בבית-הספר, צוות המורים והמנהל.



# מחקר פירלס 2016 – סולם הציונים



- סולם הציונים נקבע כך שבמחזור הראשון לקיום המבחן, ממוצע הישגי המדינות המשתתפות עמד על 500 נקודות וסטיית תקן על 100 נקודות.
- מתבצע תהליך כיול המאפשר השוואה בין מחזורי מחקר שונים.
- סולם הציונים הרציף מחולק ל"רמות הישג" באמצעות ספי הישגים, כל רמה מייצגת שינוי איכותי ברמת הידע (מלווה בתיאור המסביר מה מאפיין תלמידים בטווח הציונים מבחינת רמת הידע שלהם ומה הם בדרך כלל יודעים ומצליחים לפתור).
- ההישגים במבחן אי-פירלס סולמו (scaling) לסולם של מבחן פירלס. כך, ניתן להשוות קריאת טקסטים מידעיים בשתי אופנויות ההיבחנות.



- מספר והרכב המדינות המשתתפות משתנה במעט ממחזור מחקר אחד למשנהו (וגם באותו מחזור בין פירלס ואי-פירלס) ← לא ניתן להשוות מיקום יחסי במדרג המדינות בין מחזורי מחקר (ובין המבחנים).



# מחקר פירלס 2016 – המחקר בישראל

- המחקר נערך בישראל בחודשים מאי-יוני 2016 והוא כלל 4,041 תלמידי כיתות ד' מכ-160 בתי-ספר, הורי התלמידים, מוריהם לשפה ומנהליהם.
- מדגם ארצי מייצג של בתי"ס דוברי עברית בפיקוח הממלכתי והממלכתי-דתי ובתי"ס דוברי ערבית (ללא חרדים וללא חינוך מיוחד - בדומה למסגרת דגימה במחזורי מחקר קודמים).
- בישראל השתתפו 99% מבתי-הספר שנדגמו ו-95% מהתלמידים שנדגמו. שיעורים גבוהים אלו עומדים בקריטריונים שנקבעו על ידי מארגני המחקר.



---

# PIRLS 2016

שאלות לדוגמא

# מבחן אי-פירלס 2016

## שאלות לדוגמה



לפי דף האינטרנט, מהו מסלול?

התשובה מציינת את ההגדרה של "מסלול" כפי שהיא מוצגת בחלונית טקסט קופצת בדף האינטרנט (התלמיד נדרש ללחוץ על הקישור המובלט "מסלולים"): "מסלול הוא נתיב מעגלי סביב כוכב, כוכב-לכת או ירח."

- מיומנות קריאה: התמקדות במידע מפורש ואחזור
- רמת קושי: נמוכה

# מבחן אי-פירלס 2016

## שאלות לדוגמה

**המְצָאוֹת חֲדָשׁוֹת עֲזְרוּ לַמְדַעְנִים  
לְצַפּוֹת בַּמַּאֲדִים מִמְקוֹמוֹת הַקְּרוֹבִים  
אֵלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כְּתֹבוּ בְּתִיבוֹת  
שְׂמֵתַחַת לְכָל מְקוֹם אֵת שֵׁם הַהֲמַצָּאָה  
שֶׁבָּה הִשְׁתַּמְשׁוּ הַמְדַעְנִים כְּדֵי לְצַפּוֹת  
בַּמַּאֲדִים. אַתֶּם יְכוּלִים לַחְזוֹר  
וּלְהִסְתַּכֵּל בַּדְפֵי הָאִינטֵרנֵט.**

**לְצַפּוֹת בַּמַּאֲדִים מִכְדוֹר הָאָרֶץ  
טִלְסְקוֹפ**

**לְצַפּוֹת בַּמַּאֲדִים מֵהַחֵלֶל  
טִיסַת יַעֲף, מְקַפֵּת, לוֹוִיִן, חֲלָלִית/טִיל**

**לְצַפּוֹת בַּמַּאֲדִים מִפְּנֵי-הַשָּׁטַח שֶׁלֹּ  
רוֹבֵר**

- מיומנות קריאה: פירוש ושילוב של רעיונות ומידע (הפרושים על פני עמודי אינטרנט שונים)
- רמת קושי: גבוהה מאוד



# מבחן פירלס 2016

## שאלות לדוגמה



### מאיה והתרנגולת האדומה

מאת פרו אנדרסון



מאיה שחררה את המנעול שְׁעַל דלת הכלוב. היא פתחה אותה לְרִוּחָה וחייכה כשִׁלְהֶקֶת התרנגולות פָּרְצָה אל החצר. הן נייערו את נוצותיהן וקרקרו בקול כשִׁהֶחְלו לאכול את שְׁאֲרֵיֹת ארוחת הערב שפיזרה להן מאיה. כמו בכל פעם, נעמדה בְּרֵאשׁוֹן התרנגולת האדומה, חטפה את שְׁאֲרֵיֹת המזון הטובות ביותר, ניקרה כל תרנגולת שִׁהֶעִזָה לעמוד בְּדִרְכָּהּ, נִפְנְפָה בכנָפֶיהָ והתרוצצה קְלוּדָךְ וְשׁוֹב.

"למה התרנגולות האחרות נותנות לתרנגולת האדומה לשלוט בהן כך?" שאלה מאיה את אימא שלה.

סוגת טקסט: סיפורי

# מבחן פירלס 2016

## שאלות לדוגמה



אפשר ללמוד על התכונות של מאיה מהדברים שהיא עשתה. תארו את התכונות של מאיה והביאו שתי דוגמאות מהסיפור המראות זאת.

דוגמאות לתשובה המשקפת הבנה מקיפה:

- **מאיה נחושה** כי היא לא ויתרה כשהתרנגולת האדומה הייתה שובבה והמשיכה לנסות להכניס אותה לכלוב בכל מיני דרכים.
- **מאיה רגזנית** כי היא טרקה את דלת הכלוב והיא נכנסה למטבח בצעדים כבדים ובכעס.
- היא **פיקחית** כי היא חשבה על הרעיון של הכנפיים והיא ניסתה לשים את המזון האהוב על התרנגולות בתוך הכלוב כדי לפתות אותה להיכנס לכלוב.
- היא **אחראית** כי היא בדקה שהתרנגולות בטוחות והיא **יצירתית** כי היא חשבה על התכנית להשתמש בתנשמת.
- מאיה **חכמה** כי היא הצליחה להכניס את התרנגולות לכלוב. מאיה **לא מתייאשת** כי היא ניסתה 4 או 5 פעמים.

• מיומנות קריאה: פירוש ושילוב של רעיונות ומידע (הפרושים לאורך הסיפור, בכדי לזהות תכונה/הרגשה/גישה – אחת או יותר – של הגיבור ולספק תימוכין לכך באמצעות דוגמאות)

• רמת קושי: גבוהה מאוד

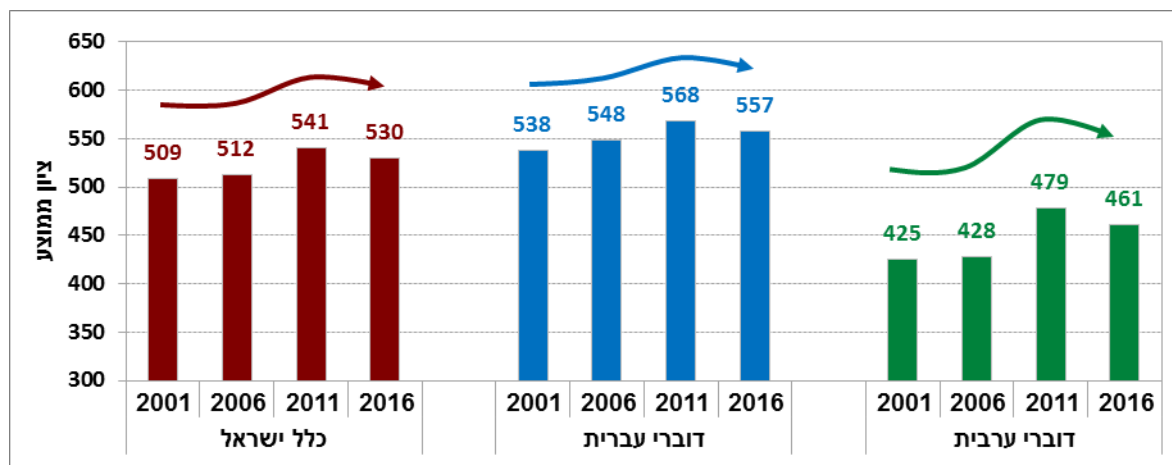
# PIRLS 2016

## מגמות לאורך זמן



# מחקר פירלס 2016

## מגמות לאורך שנים – ממוצע הישגי כלל תלמידי ישראל

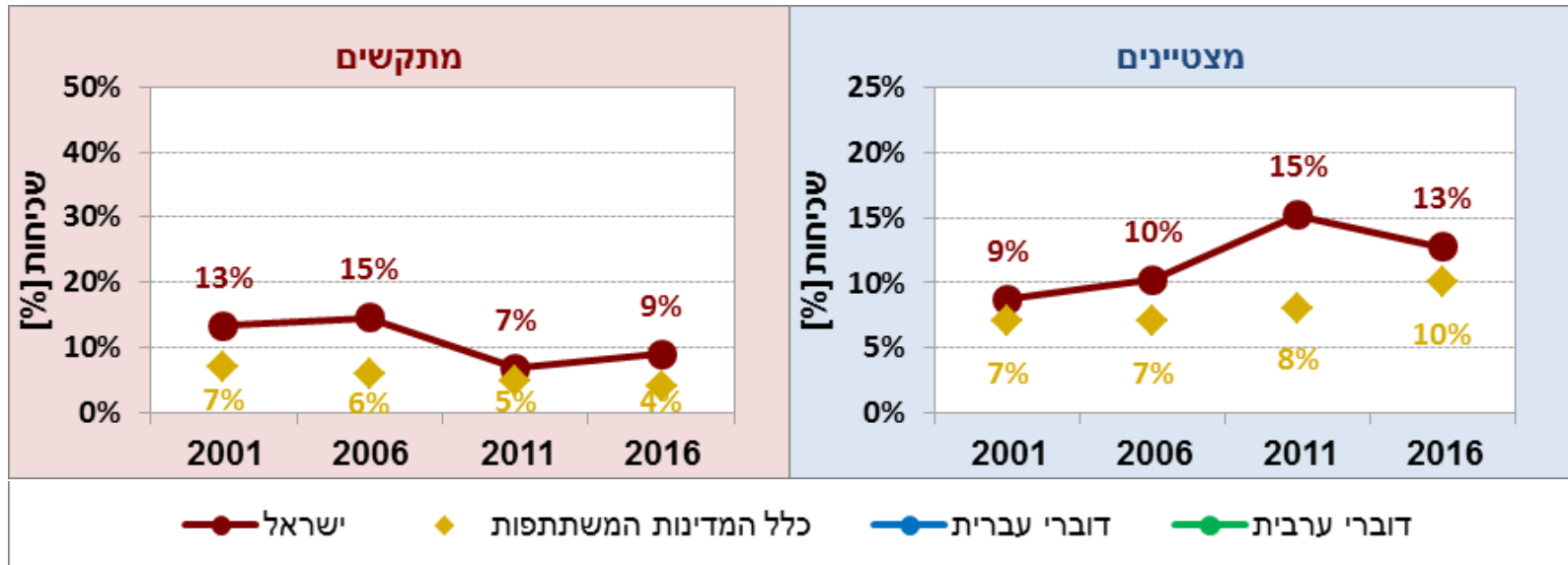


### • בסיכום 15 שנים של השתתפות במבחן פירלס (4 מחזורים):

- ממוצעי ההישגים של תלמידי ישראל במחזור מחקר 2016 **נמוכים** מההישגים המקבילים במחזור 2011 (מגמת **ירידה** – בולטת יותר בקרב דוברי הערבית). זאת, לאחר עלייה חדה שנרשמה ב-2011, ויציבות ב-2006 (ביחס למחזור קודם).
- ההישגים במחזור מחקר 2016 מהווים **שיפור** של 21 נק' בהשוואה להישגים במחזור 2001 ← **שימור חלקי** של העלייה בהישגים ב-2011.
- פרט למחזור 2006, **מגמות דומות** בקרב שני מגזרי השפה, אף כי השינויים בהישגים בין מחזור למשנהו חדים יותר בקרב דוברי ערבית.

# מחקר פירלס 2016

## מגמות לאורך שנים – רמות הישג כלל תלמידי ישראל

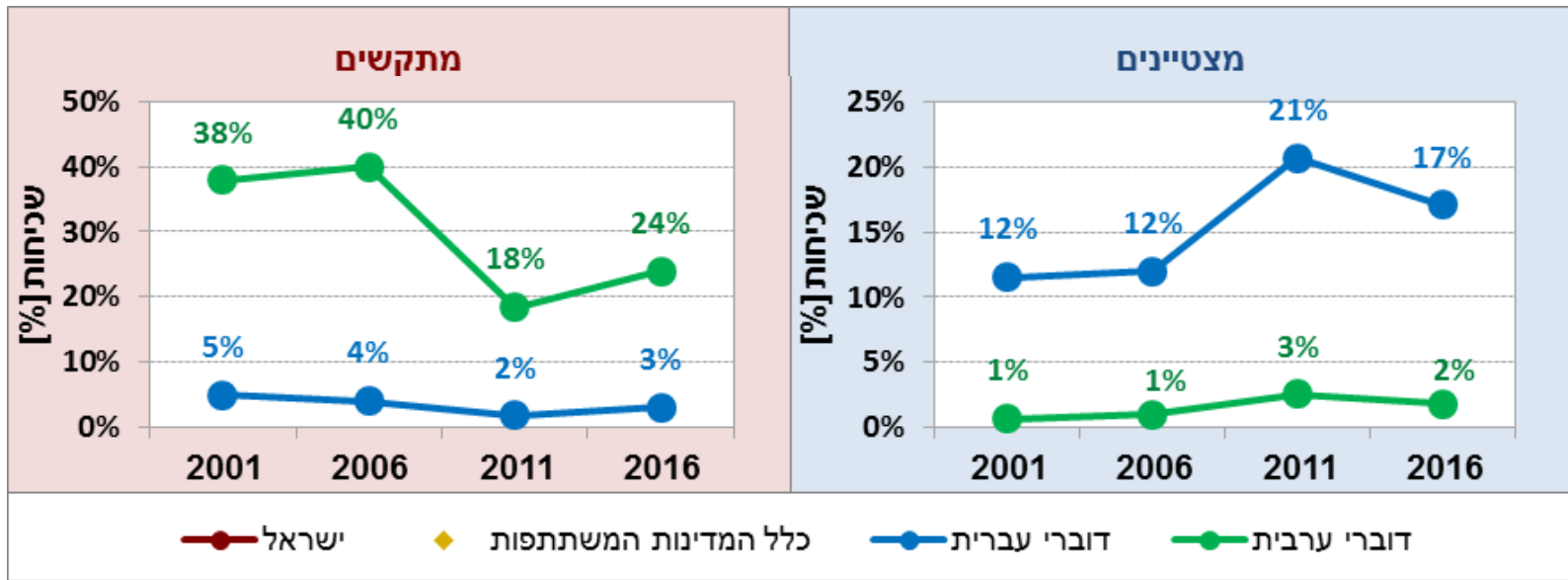


### • בסיכום 15 שנים של השתתפות במבחן פירלס (4 מחזורים):

- במחזור 2016 בישראל, שיעור המצטיינים בקריאה **גבוה במעט** (ב-3%) מחציון המדינות המשתתפות, וגם שיעור המתקשים **גבוה** (ב-5%) מחציון המדינות המשתתפות.
- בהשוואה למחזור 2011, נרשמה **ירידה** (של 2%) בשיעור התלמידים המצטיינים לצד **עלייה** (של 2%) בשיעור התלמידים המתקשים בקריאה.
- אולם, בהשוואה למחזור 2001, שיעור התלמידים המצטיינים **גדל** בכ-4% ואילו שיעור התלמידים המתקשים **קטן** בכ-4%.

# מחקר פירלס 2016

## מגמות לאורך שנים – רמות הישג, לפי מגזר שפה



### • בסיכום 15 שנים של השתתפות במבחן פירלס (4 מחזורים):

- לעומת 2011: את **הירידה** בשיעור המצטיינים בכלל בתי-הספר בישראל ניתן לייחס בעיקר לתלמידים בבתי-ספר דוברי עברית, ואילו את **העלייה** בשיעור המתקשים בכלל ישראל ניתן לייחס בעיקר לתלמידים בבתי-ספר דוברי ערבית.
- שימור **חלקי** של השינוי החיובי שנרשם ב-2011 (לעומת 2006).
- לאורך השנים: שיעור המתקשים בקרב דוברי העברית נותר **נמוך מאוד ויציב**, אך גם שיעור המצטיינים בקרב דוברי הערבית נותר **כמעט אפסי**.

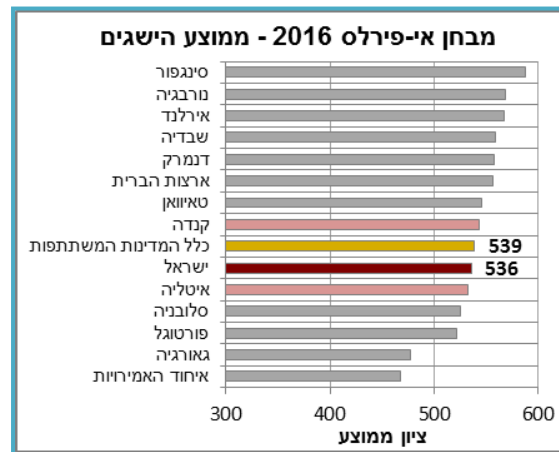
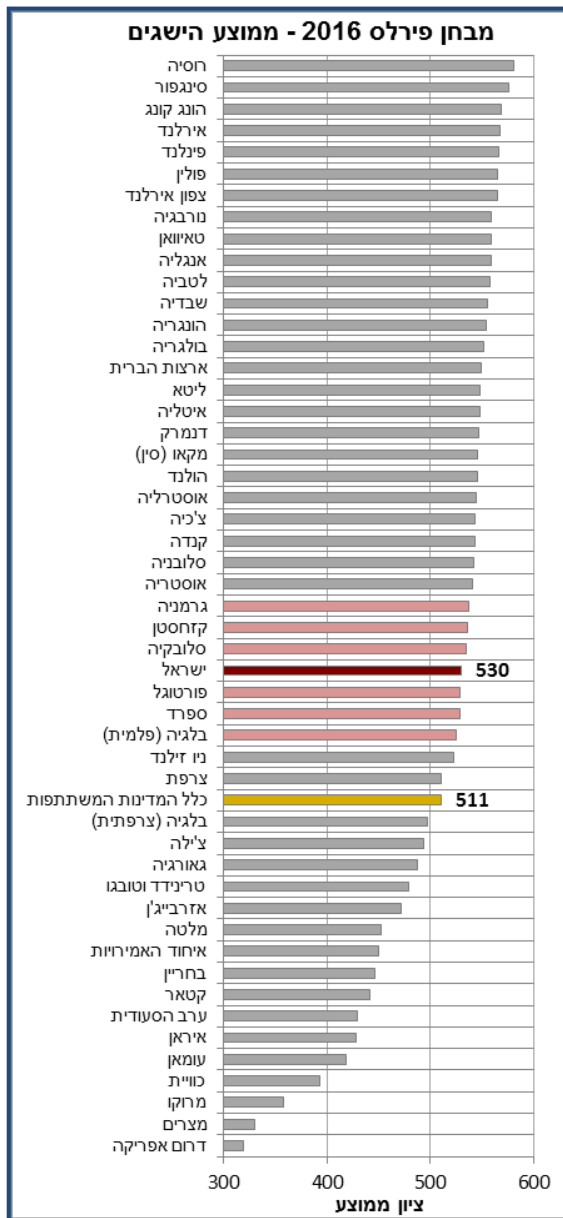
# PIRLS 2016

מבט בין-לאומי



# מחקר פירלס 2016

## ממוצע הישגים ומיקום במדרג המדינות



**מבחן פירלס (קריאה של טקסטים מודפסים):**

- ממוצע ההישגים בישראל **גבוה** מממוצע המדינות
- מקום **29** (דומה ל-26 עד 32) מתוך **50** במדרג המדינות

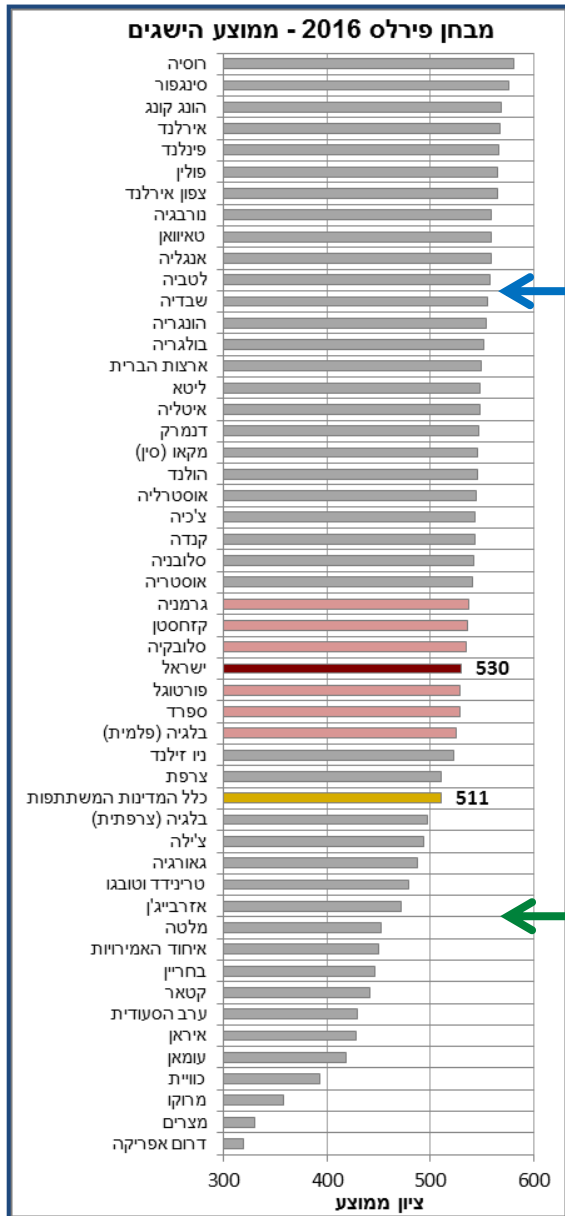
**מבחן אי-פירלס (קריאה בסביבה ממוחשבת):**

- ממוצע ההישגים בישראל **דומה** לממוצע המדינות
- מקום **9** (דומה ל-8 עד 10) מתוך **14** במדרג המדינות



# מחקר פירלס 2016

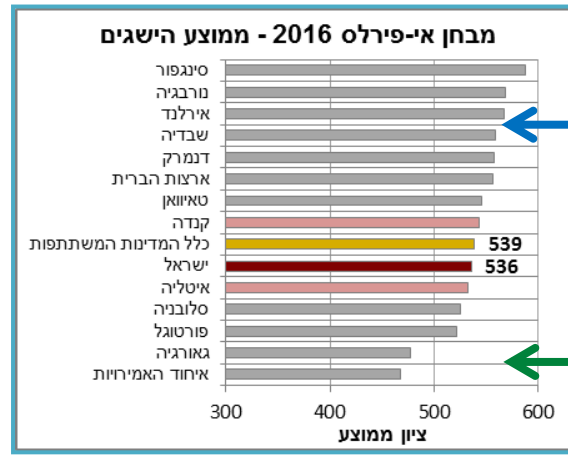
## ממוצע הישגים ומיקום במדרג המדינות



12

29

40



4

9

14

**דוברי עברית**  
בצמידות לשבדיה ומתחת לאירלנד

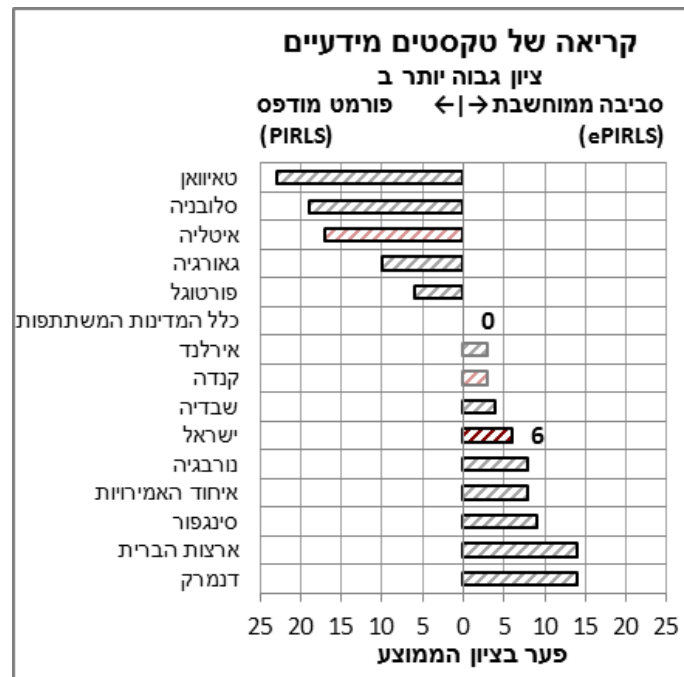
**דוברי ערבית**  
בין גאורגיה לאיחוד האמירויות  
(קו השבר)

# מחקר פירלס 2016



## קריאה של טקסטים מודפסים לעומת בסביבה ממוחשבת

ב-7 מדינות, ובכללן ישראל, ההישגים בקריאה של טקסטים מידעיים **גבוהים יותר** בסביבה ממוחשבת מאשר בקריאה של טקסטים מודפסים.

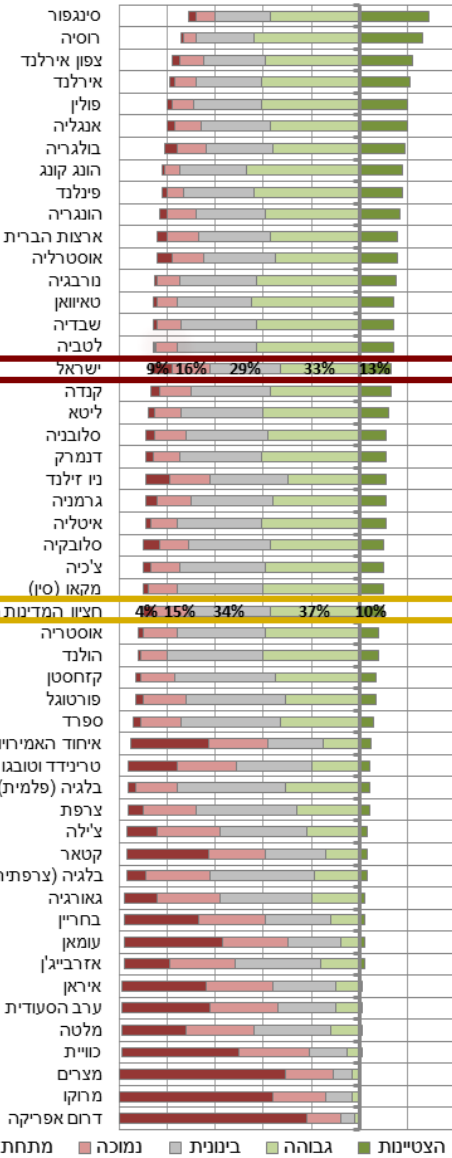


**הסביבה הממוחשבת לא מהווה  
חסם בפני תלמידי כיתות ד' בישראל**

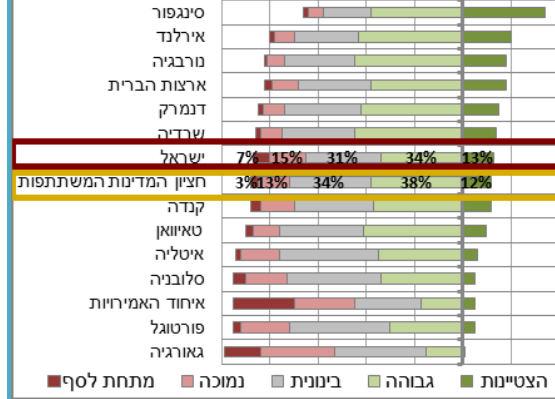
# מחקר פירלס 2016

## התפלגות רמות ההישגים ומיקום במדרג המדינות

מבחן פירלס 2016 - התפלגות ההישגים



מבחן אי-פירלס 2016 - התפלגות ההישגים



### מבחן פירלס (קריאה של טקסטים מודפסים):

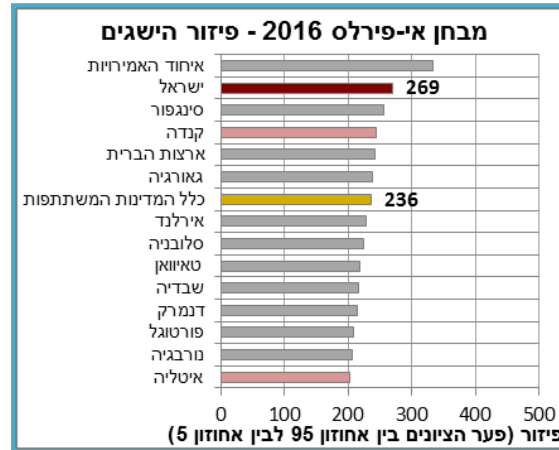
- שיעור המצטיינים בישראל גבוה מחציון המדינות: מקום 17 מתוך 50 במדרג המדינות (מקום 29 במדרג לפי ממוצע)
- שיעור המתקשים בישראל גבוה מחציון המדינות, וגבוה מ-34 המדינות שממוצע הישגיהן גבוה או דומה לממוצע בינ"ל

### מבחן אי-פירלס (קריאה בסביבה ממוחשבת):

- שיעור המצטיינים בישראל דומה לחציון המדינות: מקום 7 מתוך 14 במדרג המדינות (מקום 9 במדרג לפי ממוצע)
- שיעור המתקשים בישראל גבוה מחציון המדינות, רק בגאורגיה ובאיחוד האמירויות שיעור מתקשים גבוה יותר

# מחקר פירלס 2016

## פיזור ההישגים ומיקום במדרג המדינות



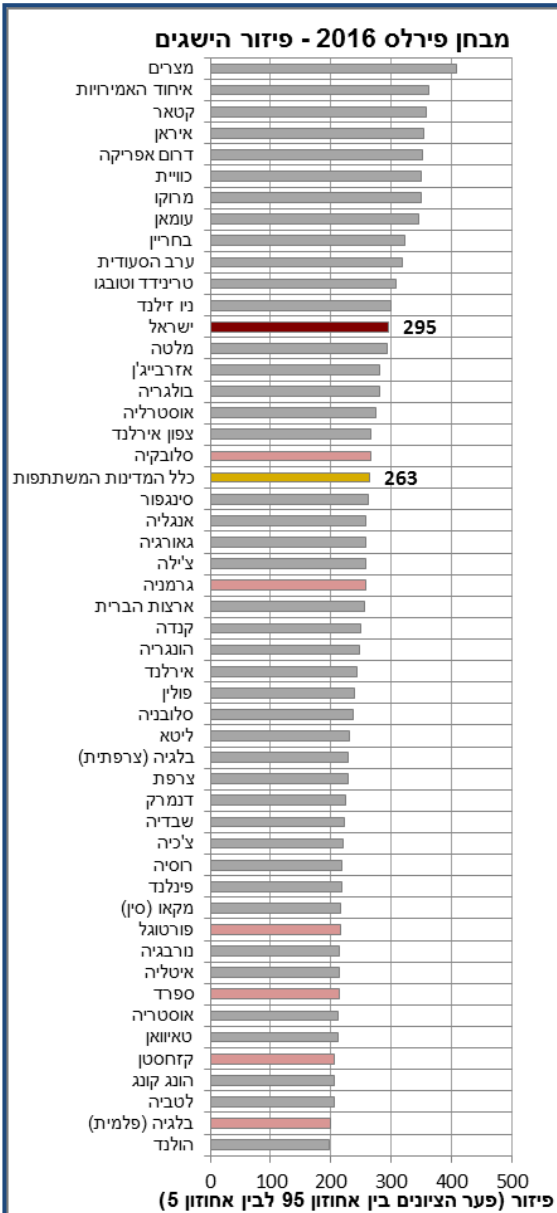
### מבחן פירלס (קריאה של טקסטים מודפסים):

- פיזור ההישגים בישראל **גבוה** ממוצע המדינות: **מקום 13** מתוך **50** במדרג המדינות, **וגבוה מ-34 המדינות** שממוצע הישגיהן גבוה או דומה לממוצע בינ"ל

### מבחן אי-פירלס (קריאה בסביבה ממוחשבת):

- פיזור ההישגים בישראל **גבוה** ממוצע המדינות: **מקום 2** מתוך **14** במדרג המדינות

**פיזור הציונים בקרב דוברי ערבית (כ־285 נק')**  
**גבוה יותר מהפיזור בקרב דוברי עברית (כ־245 נק')**



# PIRLS 2016

## מבט פנים-ישראלי



# מחקר פירלס 2016

## מבט פנים-ישראלי



פירלס 2016 - קריאה של טקסטים מודפסים

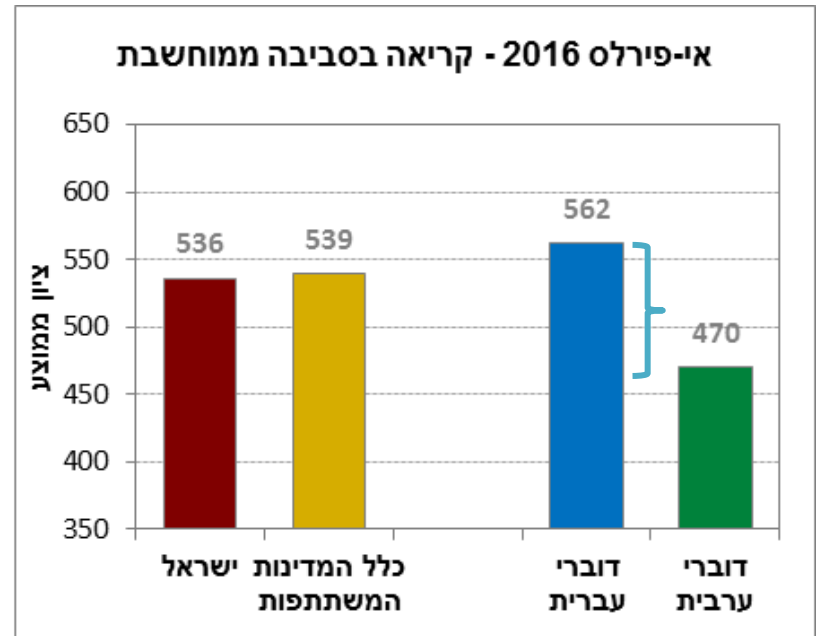
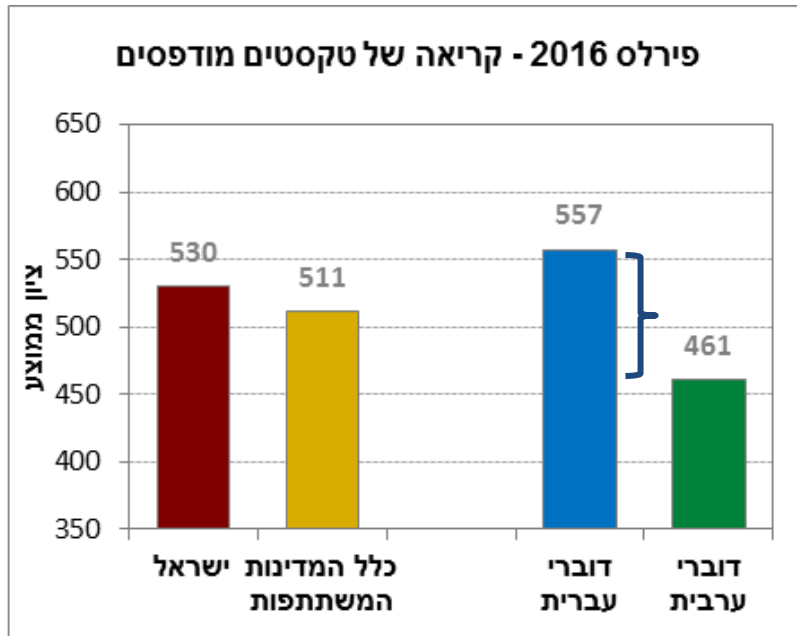
קריאה של טקסטים **מידעיים**  
**וספרותיים** בפורמט מודפס

אי-פירלס 2016 - קריאה בסביבה ממוחשבת

קריאה של טקסטים **מידעיים**  
**בסביבה ממוחשבת**

# מחקר פירלס 2016

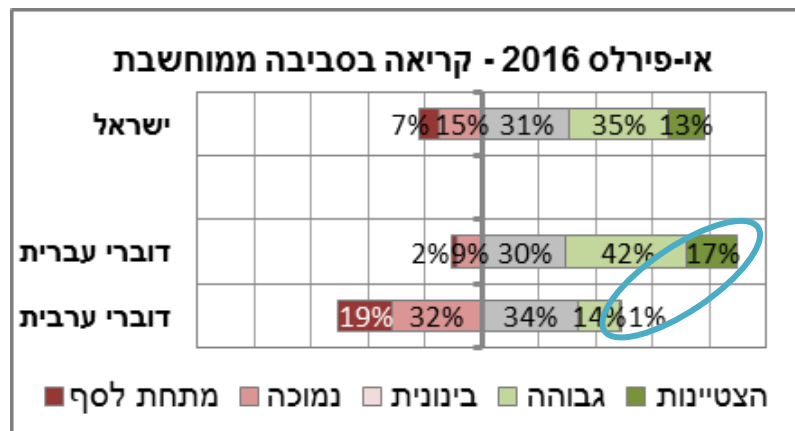
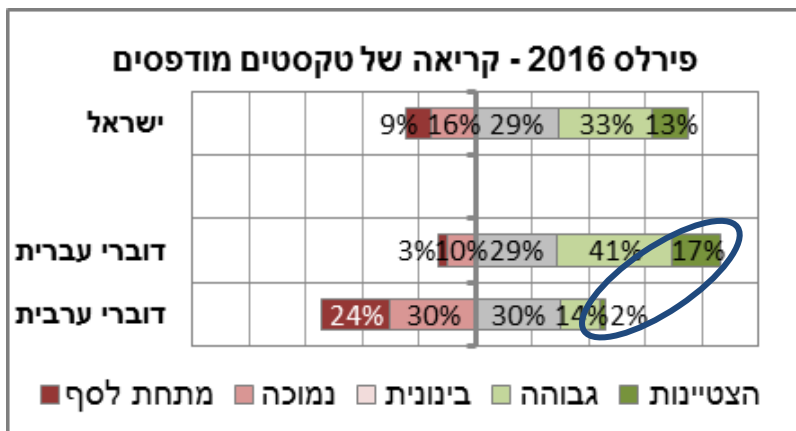
## מבט פנים-ישראלי: מגזר שפה



- ממוצעי ההישגים של תלמידים בבתי-ספר דוברי עברית **גבוה** מממוצע המדינות, ואילו זה של תלמידים בבתי-ספר דוברי ערבית **נמוך** ממנו.
- **קיים פער גדול ועקבי בין מגזרי השפה – ממוצע הישגים:**
  - קריאה של טקסטים מודפסים: 96 נקודות
  - קריאה בסביבה ממוחשבת: 92 נקודות
- ביחס ל-2011: **התרחבות הפער בין מגזרי השפה.**

# מחקר פירלס 2016

## מבט פנים-ישראלי: מגזר שפה



• **קיים פער גדול ועקבי בין מגזרי השפה – שיעור מצטיינים:**

○ קריאה של טקסטים מודפסים: 15%

○ קריאה בסביבה ממוחשבת: 16%

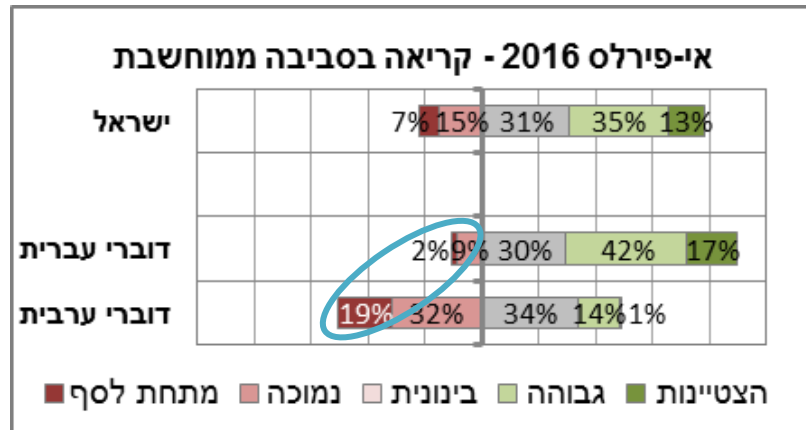
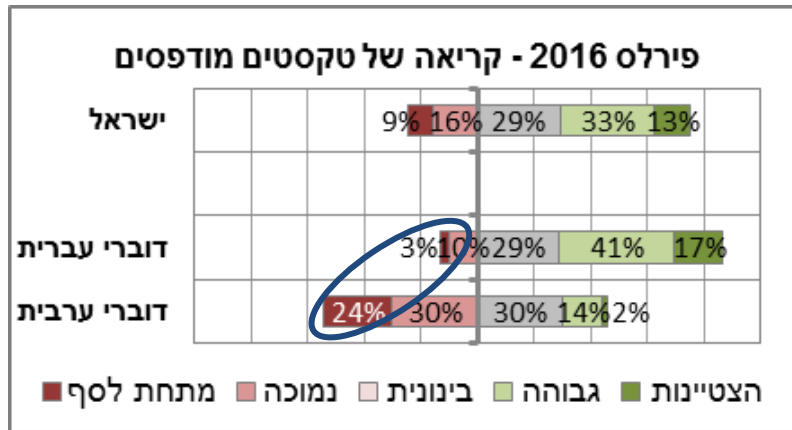
**דוברי עברית: כל תלמיד שישי מצטיין בקריאה**

**דוברי ערבית: שיעור המצטיינים כמעט אפסי**



# מחקר פירלס 2016

## מבט פנים-ישראלי: מגזר שפה



• **קיים פער גדול ועקבי בין מגזרי השפה – שיעור המתקשים:**

○ קריאה של טקסטים מודפסים: 21%

○ קריאה בסביבה ממוחשבת: 17%

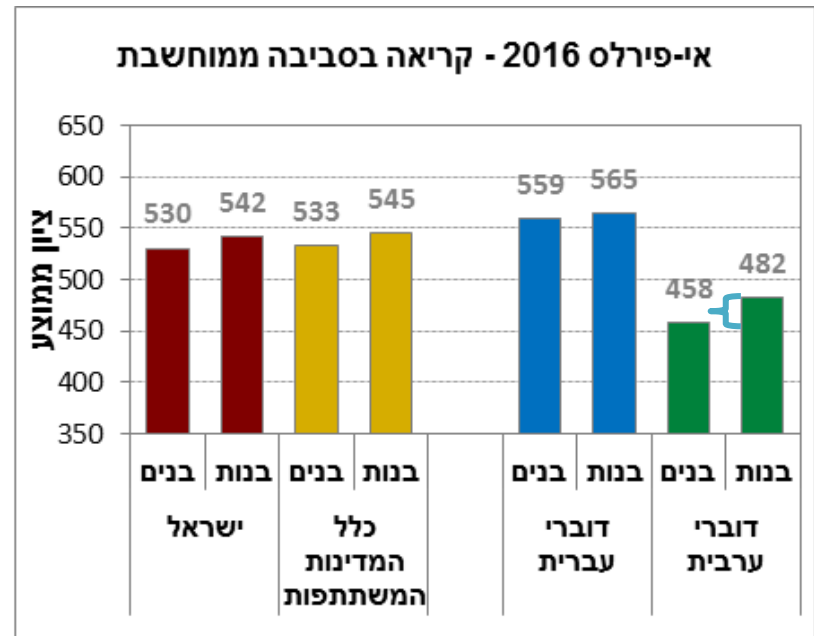
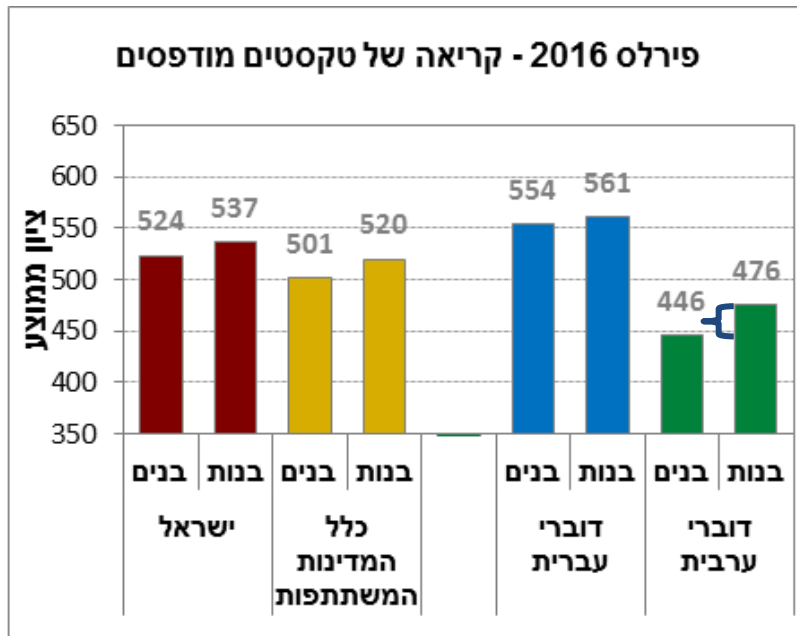
**דוברי ערבית: כל תלמיד רביעי מתקשה בקריאה של טקסטים מודפסים, וכל תלמיד**

**חמישי מתקשה בקריאה בסביבה ממוחשבת**

**דוברי ערבית: שיעור המתקשים מאוד נמוך**

# מחקר פירלס 2016

## מבט פנים-ישראלי: מגזר שפה ומגדר



- כמעט בכל המדינות שהשתתפו במחקר, ובכללן ישראל, ובכל מגזר שפה בנפרד, ממוצעי ההישגים של הבנות **גבוהים** מאלו של הבנים.

○ **קריאה של טקסטים מודפסים:**

כלל ישראל: 13 נקודות    דוברי עברית: 7 נקודות    דוברי ערבית: 30 נקודות

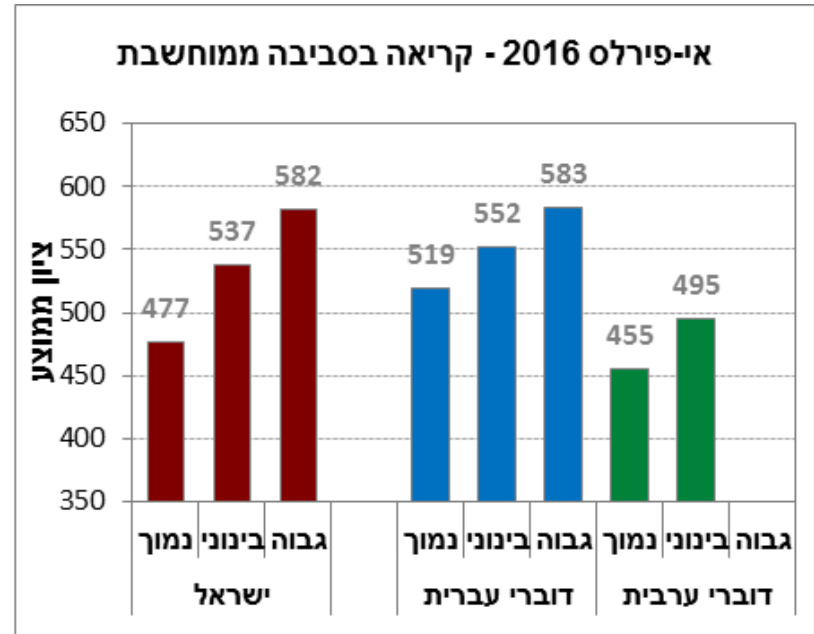
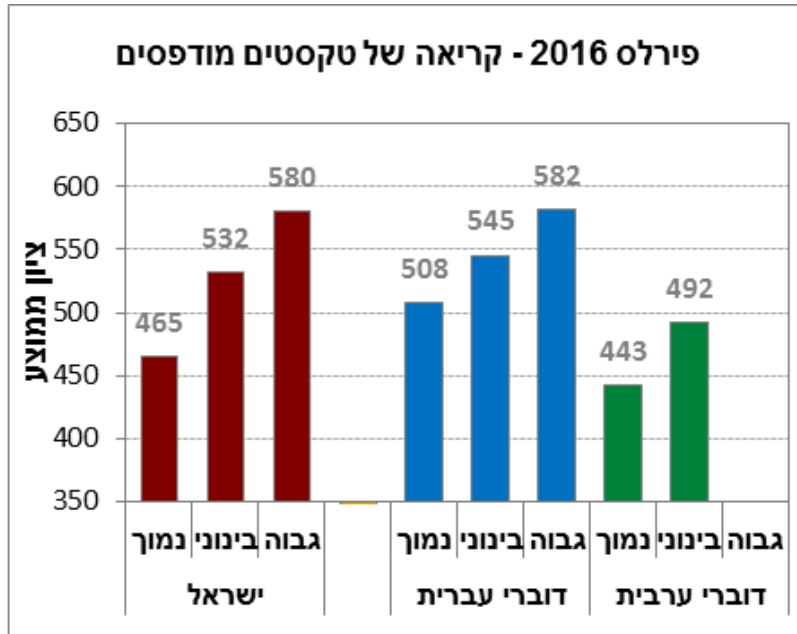
○ **קריאה בסביבה ממוחשבת:**

כלל ישראל: 12 נקודות    דוברי עברית: 6 נקודות    דוברי ערבית: 24 נקודות

- ביחס ל-2011: **התרחבות קלה** של הפער בין המגדרים.

# מחקר פירלס 2016

## מבט פנים-ישראלי: מגזר שפה ורקע חברתי-כלכלי



- בכלל ישראל ובכל מגזר שפה בנפרד, ככל שהרקע החברתי-כלכלי גבוה יותר כך ההישגים **גבוהים יותר**.

- קריאה של טקסטים מודפסים: דוברי עברית: 74 נק'      דוברי ערבית: 49 נק'
- קריאה בסביבה ממוחשבת: דוברי עברית: 64 נק'      דוברי ערבית: 40 נק'

- פערים קטנים יותר בקריאה בסביבה ממוחשבת (גם בהשוואה לטקסט מידעי בלבד)

- ביחס ל-2011: **התרחבות** של הפערים בין קבוצות הרקע החברתי-כלכלי.



# מחקר פירלס 2016

## הישגי תלמידים – סיכום ממצאים עיקריים

- על פי ממוצע ההישגים בקריאה (530 נק'), ישראל מדורגת במקום ה-29 מתוך 50 במדרג המדינות (דומה למדינות במקומות 26 עד 32).
- ביחס ל-2011: ירידה מתונה של 11 נק' (ניכרת יותר בקרב דוברי ערבית)
- ביחס ל-2001: עלייה של 21 נק' (ניכרת יותר בקרב דוברי ערבית)
- הן שיעור התלמידים המצטיינים (13%) והן שיעור המתקשים (9%) בקריאה בישראל גבוהים מערכי החציון הבינ"ל (10% ו-4%, בהתאמה). הדבר תורם לפיזור ההישגים היחסית גבוה בישראל.
- נמצאו פערים ניכרים בין קבוצות אוכלוסייה:
  - מגזר שפה: פער של כסטיית תקן לטובת דוברי עברית
  - מגדר: פער לטובת הבנות (בעיקר בקרב דוברי ערבית)
  - רקע חברתי-כלכלי: ככל שרקע גבוה יותר כך ההישגים גבוהים יותר
  - בכל הפילוחים: הפערים ב-2016 התרחבו ביחס לאלו ב-2011.
- תמונה דומה בקריאה בסביבה ממוחשבת ("הטבה" עם מוחלשים)

# PIRLS 2016

שאלוני הרקע וההקשר החינוכי



# מחקר פירלס 2016

## שאלוני רקע והקשר חינוכי



**הסביבה הביתית**

(מאפייני הורים,  
פעילויות ומשאים וכו')



**סביבה ופעילות חוץ-בית-ספרית**



**הישגי תלמידים בקריאה**



**התלמיד**

(מוטיבציה,  
עמדות וכו')



**בית-הספר**

(אקלים, תשתיות,  
ניהול וכו')



**הכיתה**

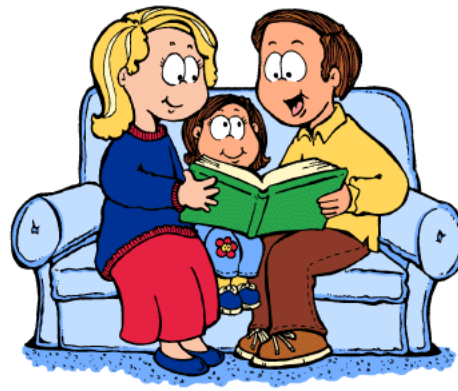
(מאפייני המורה,  
תהליכי הל"ה וכו')

# מחקר פירלס 2016

## שאלוני רקע והקשר חינוכי



**שימוש במחשב ללמידה בכיתה**  
(תלמידים)



**פעילויות אורייניות**  
**מוקדמות בבית**  
(הורים)



**אהבה לקריאה**  
**בקרבת ההורים**  
(הורים)

# PIRLS 2016

## דיווחי תלמידים





# מחקר פירלס 2016

## דיווחי תלמידים: שימוש במחשב ללמידה בכיתה

ביום לימודים רגיל, כמה זמן אתה מקדיש לשימוש במחשב או בטאבלט כדי לבצע את הפעילויות האלה לצורך המשימות הלימודיות שלך?

יותר מ- 30 דקות	30 דקות או פחות	לא מקדיש זמן כלל
⊗	○	○

חיפוש מידע וקריאת מידע



⊗	○	○
---	---	---

הכנת עבודות ומצגות

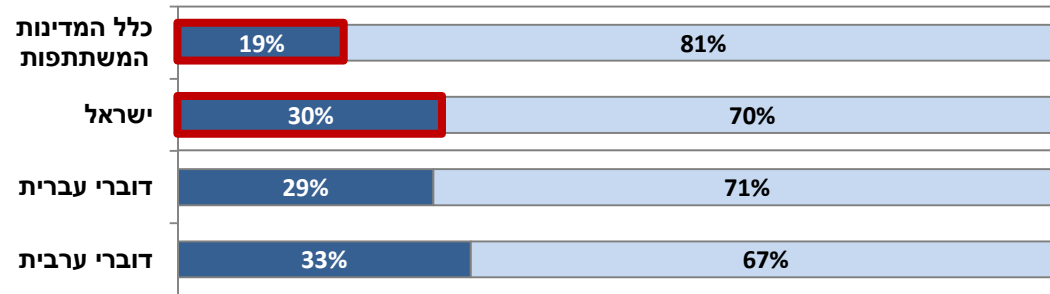


הקדשה של למעלה מחצי שעה ביום לימודים לשימוש במחשב לשם חיפוש מידע וקריאת מידע / הכנת עבודות ומצגות

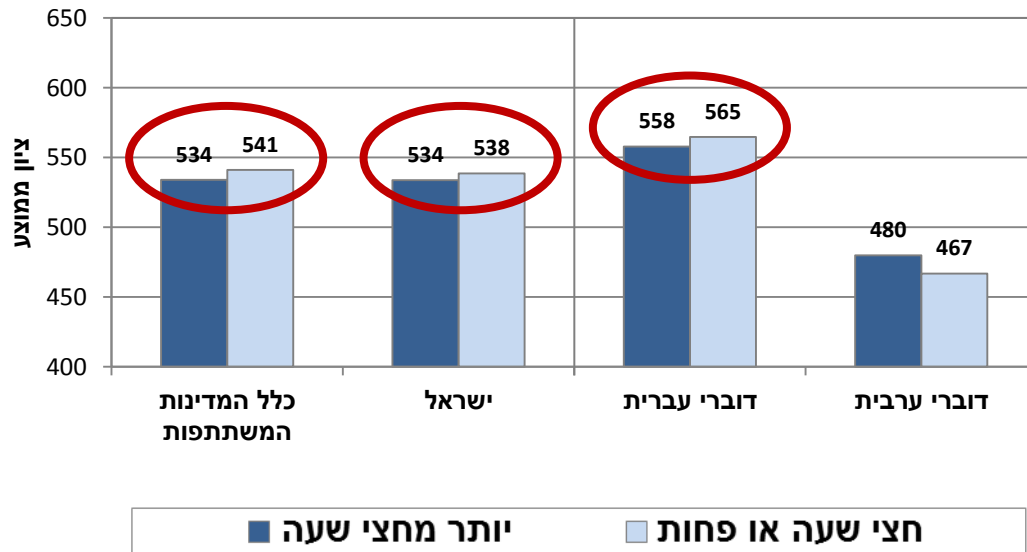
# מחקר פירלס 2016



## למידה בכיתה – שימוש במחשב לשם חיפוש מידע וקריאתו



- בישראל שיעור הדיווח **גבוה** מממוצע המדינות (שנייה רק לגאורגיה – 35%).
- דימיון בשני מגזרי השפה.

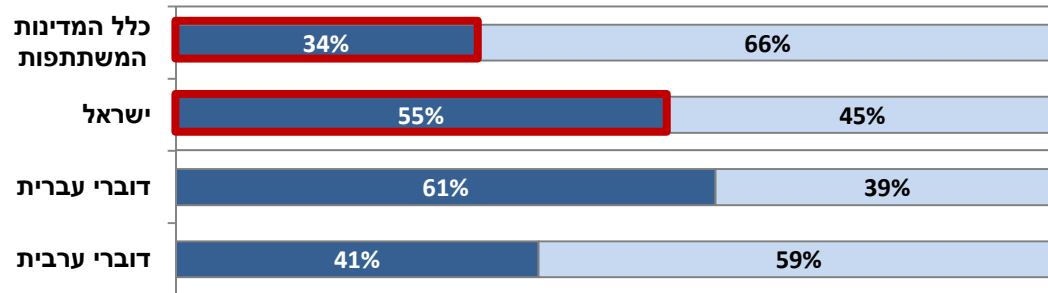


- בממוצע המדינות ובכלל ישראל נראה שאין קשר בין הקדשת זמן לחיפוש מידע וקריאת מידע במחשב ובין הישגים בקריאה בסביבה ממוחשבת.
- גם בקרב דוברי עברית.

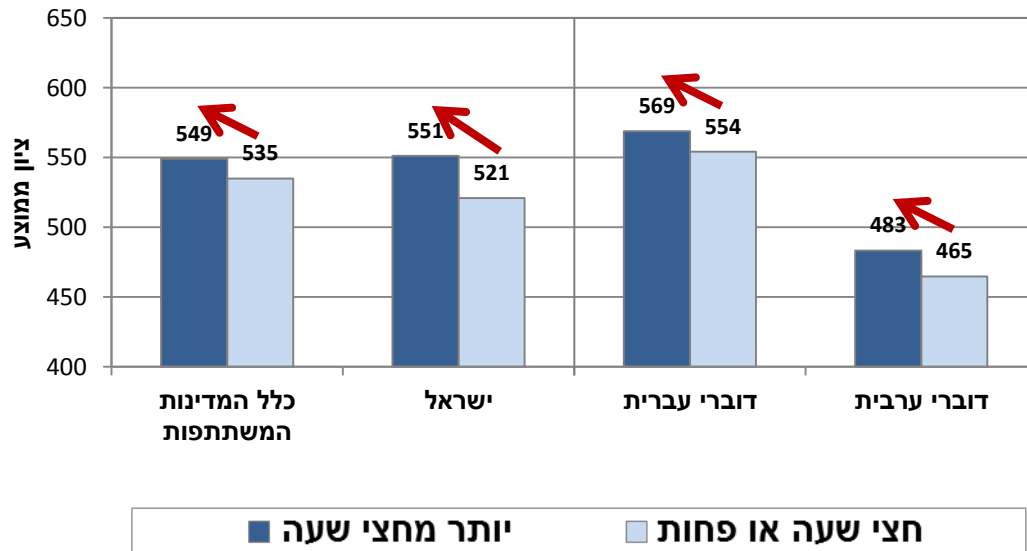
# מחקר פירלס 2016



## למידה בכיתה – שימוש במחשב לשם הכנת עבודות ומצגות



- בישראל שיעור הדיווח **גבוה** מממוצע המדינות (ראשונה לפני גאורגיה – 44%).
- בעיקר בדוברי עברית.

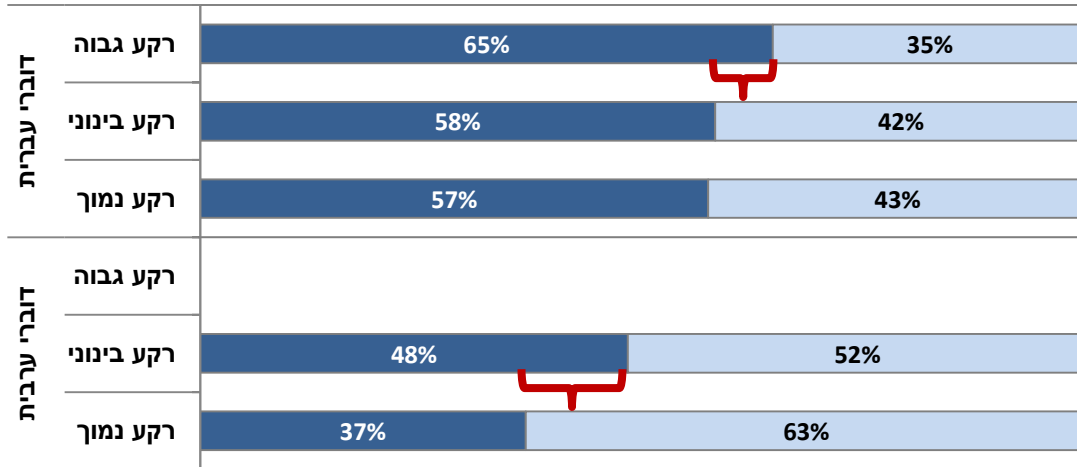


- בממוצע המדינות ובכלל ישראל נמצא **קשר חיובי** בין הקדשת זמן להכנת עבודות ומצגות במחשב ובין הישגים בקריאה בסביבה ממוחשבת.
- גם בכל מגזר שפה בנפרד, ובעיקר בדוברי ערבית.

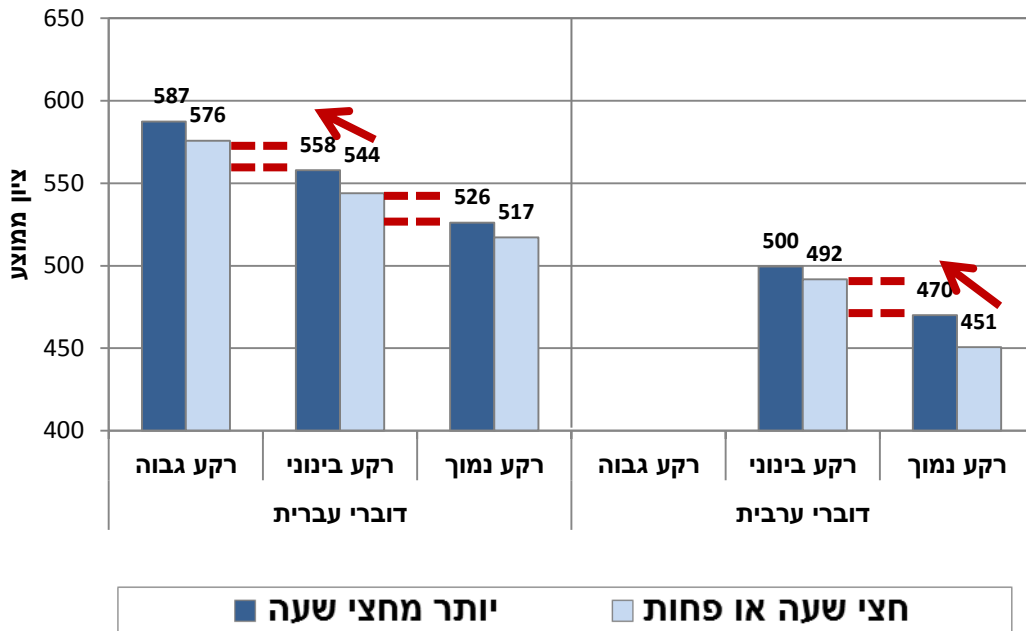
# מחקר פירלס 2016



## למידה בכיתה – שימוש במחשב לשם הכנת עבודות ומצגות



- ככל שהרקע החברתי-כלכלי גבוה יותר, כך שיעורי הדיווח **גבוהים יותר**.



- תרומת הקדשת זמן להכנת עבודות ומצגות במחשב להישגים בקריאה בסביבה **גבוהה יותר** בקרב תלמידים מרקע **בינוני ונמוך**.

- הפער בין קבוצות הרקע מצטמצם אך לא נסגר!

# מחקר פירלס 2016

## דיווחי תלמידים: שימוש במחשב ללמידה בכיתה- סיכום

ניכרת חשיבות **למשך הזמן ואופן השימוש במחשבים** בבת-הספר

נמצא **קשר חיובי** בין הקדשת זמן מחשב ושימוש במחשב לשם הכנת עבודות ומצגות ובין הישגי התלמידים בקריאה בסביבה ממוחשבת (ניכר אף יותר בקרב אוכלוסיות מוחלשות).



מה בין חיפוש מידע וקריאת מידע ובין הכנת עבודות ומצגות?

יש לבקר את הדרך בה התהליכים מבוצעים בכיתות שונות תוך התייחסות ל-  
 דרכי הוראה (שאינן בהכרח קשורות באופן ישיר למחשב), תהליך הלמידה  
 (צריכת/יצירת תוכן), מקום התלמיד (למידה אקטיבית או פאסיבית)  
 והמימדים הקוגניטיביים הנדרשים, וכו'.

# PIRLS 2016

דיווחי הורים



# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים: פעילויות אורייניות מוקדמות (בבית)

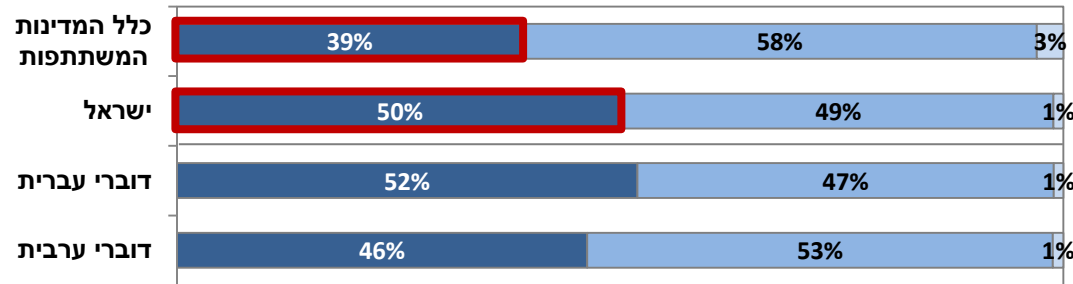
לפני שילדך התחיל ללמוד בבית-ספר יסודי, באיזו תדירות אתה או מישהו אחר בביתך ביצע עמו את הפעילויות האלה?

לעיתים קרובות	לפעמים	אף פעם או כמעט אף פעם	
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לקרוא ספרים
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לספר סיפורים
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לשיר שירים
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לשחק בצעצועי א"ב
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לשוחח על דברים שעשיתם
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לשוחח על מה שקראתם
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לשחק במשחקי מילים
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לכתוב אותיות או מילים
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	• לקרוא בקול שלטים ותוויות



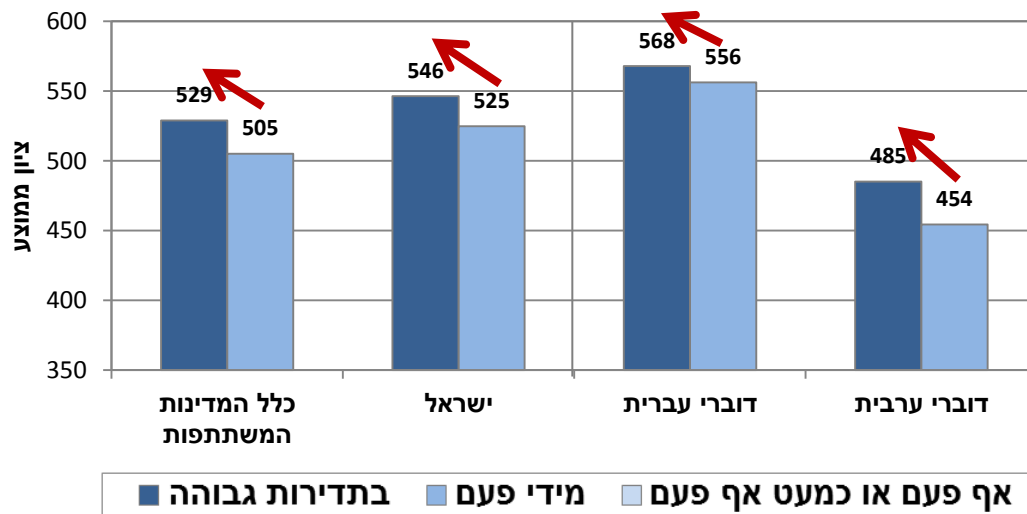
# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים – פעילויות אורייניות מוקדמות (בבית)



- בישראל שיעור הדיווח **גבוה** מממוצע המדינות (9 מתוך 45, בראש המדרג רוסיה וקזחסטן עם 65%).
- מעט גבוה יותר בקרב דוברי עברית.

ב-16 מדינות נרשמה עלייה (לעומת 2011), ורק ב-1 (מרוקו) ירדה. בכלל ישראל המדרג נותר ללא שינוי, בעוד עלייה נרשמה רק בקרב דוברי ערבית (בקרב האחרונים, מתבטא גם בעלייה בשיעור המדווחים על תדירות רבה: 39% ← 46%).



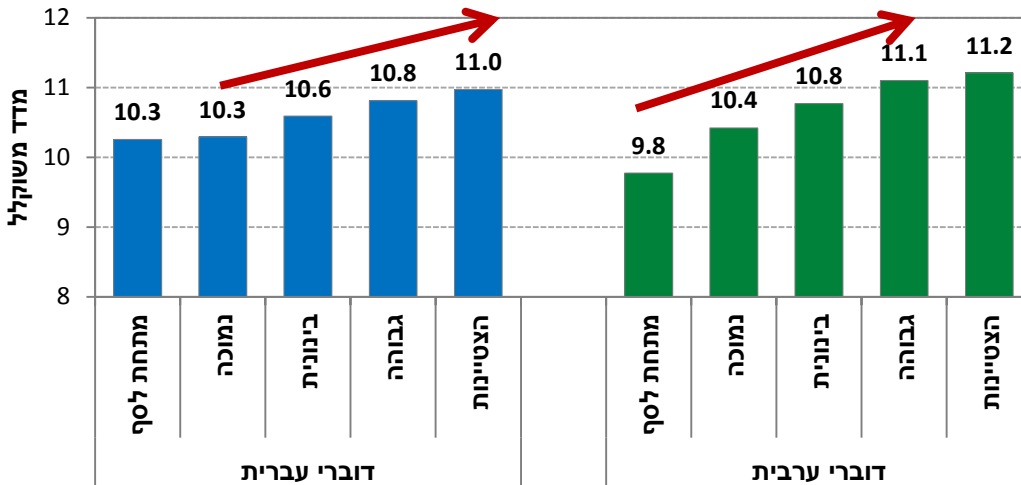
- בממוצע המדינות, בכלל ישראל ובעיקר בקרב דוברי ערבית נמצא **קשר חיובי** בין תדירות פעילויות אורייניות מוקדמות ובין הישגים בקריאה.



# מחקר פירלס 2016



## דיווחי הורים – פעילויות אורייניות מוקדמות (בבית)



$r=0.11$

$r=0.26$

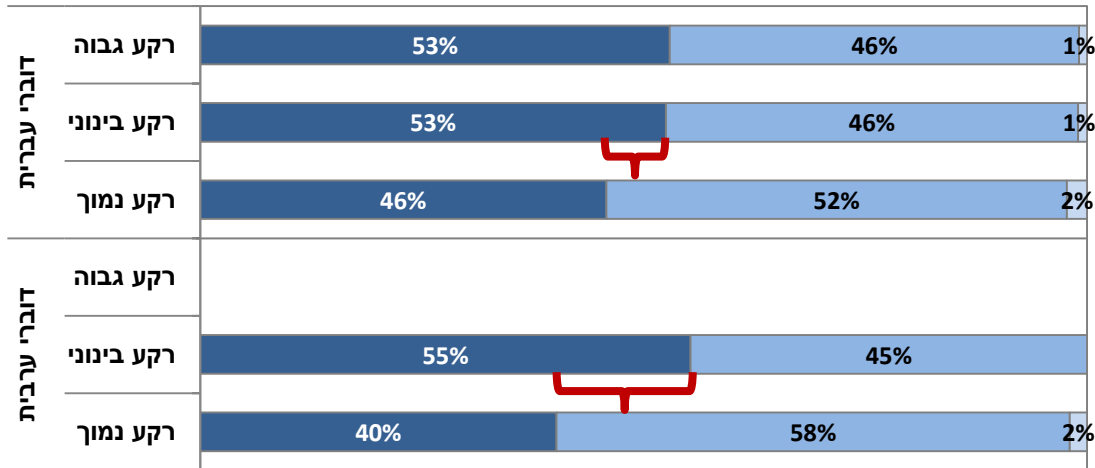
- בכל מגזר שפה בנפרד, ובעיקר בקרב דוברי ערבית, ככל ש**רמת הישג** של התלמידים בקריאה גבוהה יותר, כך תדירות הפעילויות האורייניות המוקדמות **גבוהה יותר**.

- נמצא **מתאם חיובי** בין תדירות הפעילויות האורייניות המוקדמות ובין **הישגי** התלמידים בקריאה (בקרב דוברי ערבית).

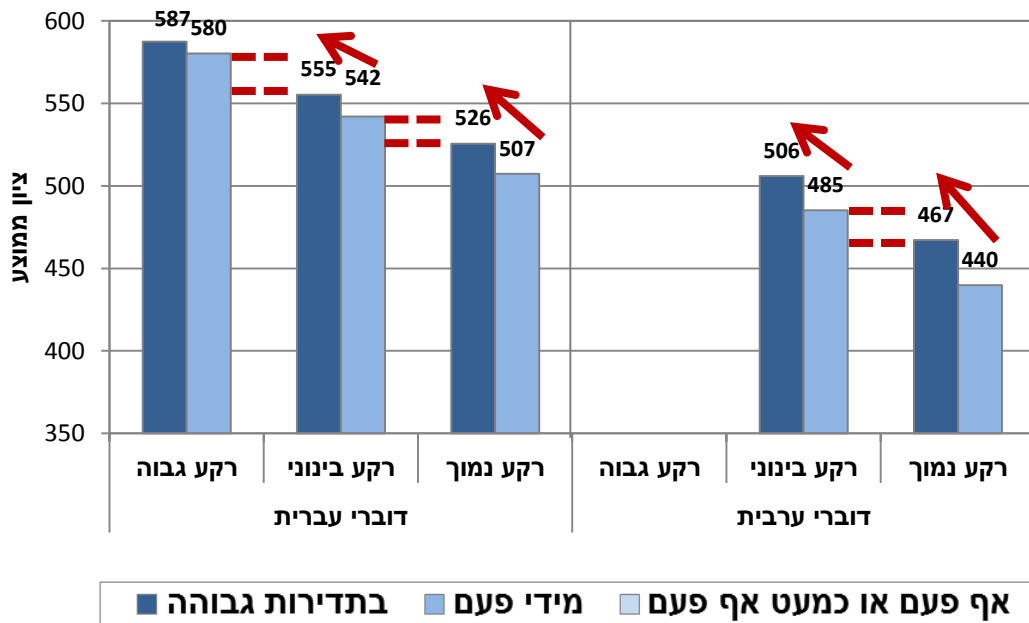


# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים – פעילויות אורייניות מוקדמות (בבית)



- שיעורי הדיווח **גבוהים יותר** בקרב הורים לתלמידים מרקע בינוני לעומת נמוך (בעיקר בקרב דוברי ערבית).



- תרומת תדירות פעילויות אורייניות מוקדמות להישגים בקריאה **גבוהה יותר** ככל שהרקע החברתי-כלכלי נמוך יותר, בשני מגזרי השפה.
- הפער בין קבוצות הרקע מצטמצם אך לא נסגר!

# מחקר פירלס 2016



## דיווחי הורים: פעילויות אורייניות מוקדמות (בבית) - סיכום

### ניכרת חשיבות לתדירות פעילויות אורייניות מוקדמות בבית

נמצא קשר חיובי להישגי התלמידים בקריאה (אף יותר בקרב אוכלוסיות מרקע חברתי-כלכלי נמוך, בשני מגזרי השפה).





# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים: אהבה לקריאה

### אנא ציין עד כמה אתה מסכים לאמירות האלה בנוגע לקריאה

מאוד מסכים	מעט מסכים	מעט לא מסכים	מאוד לא מסכים	
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• אני קורא רק כשאני צריך לקרוא*
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• אני אוהב לדבר עם אנשים אחרים על מה שאני קורא
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• אני אוהב לבלות את זמני הפנוי בקריאה
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• אני קורא רק אם אני זקוק למידע*
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• קריאה היא פעילות חשובה בבית שלי
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• הייתי רוצה שיהיה לי יותר זמן לקריאה
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• אני נהנה לקרוא
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	• קריאה היא אחד התחביבים האהובים עליי

\*-היפוך הסולם - התשובות מוצגות כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי, כדי שיתאים לשאר ההיגדים במדד המסכם.

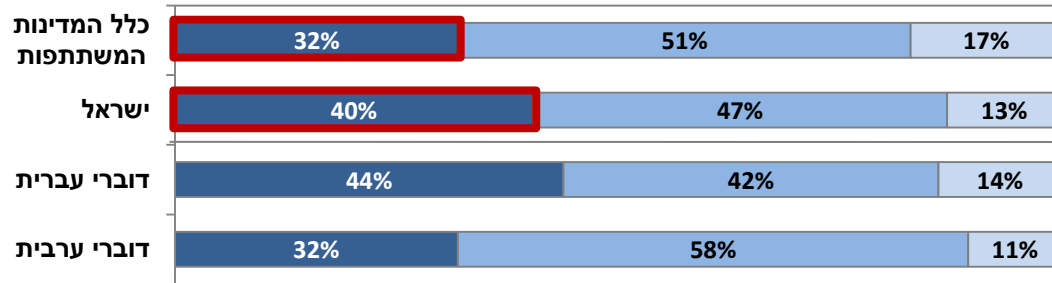
### כשאתה בבית, באיזו תדירות אתה קורא להנאתך?

כל יום או כמעט כל יום  
 פעם או פעמיים בשבוע  
 פעם או פעמיים בחודש  
 אף פעם או כמעט אף פעם

לא אוהבים לקרוא  
  אוהבים לקרוא במידת מה  
  מאוד אוהבים לקרוא

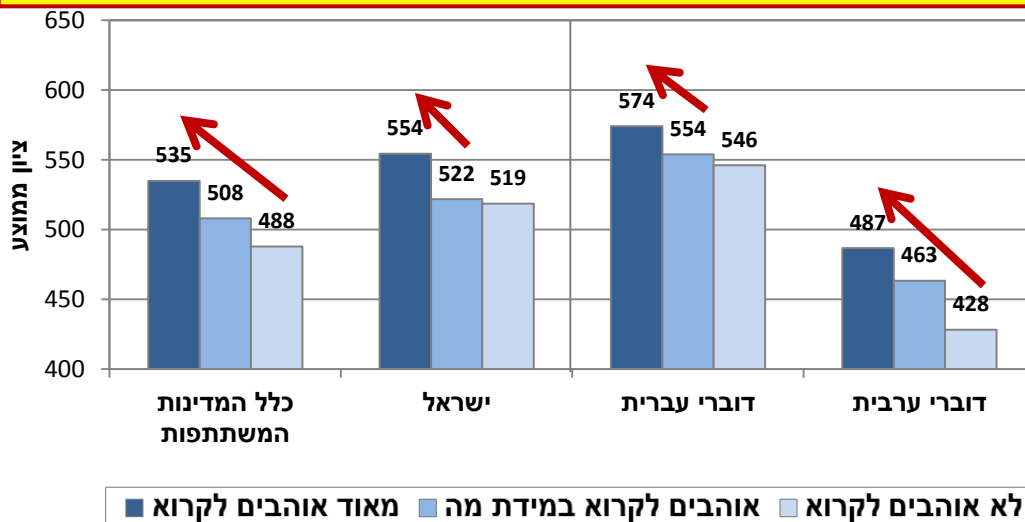
# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים – אהבה לקריאה



- השיעור בישראל **גבוה** מממוצע המדינות (11 מתוך 45, בראש המדרג אירלנד והולנד עם כ-47%).
- מעט **גבוה יותר** בקרב דוברי עברית.

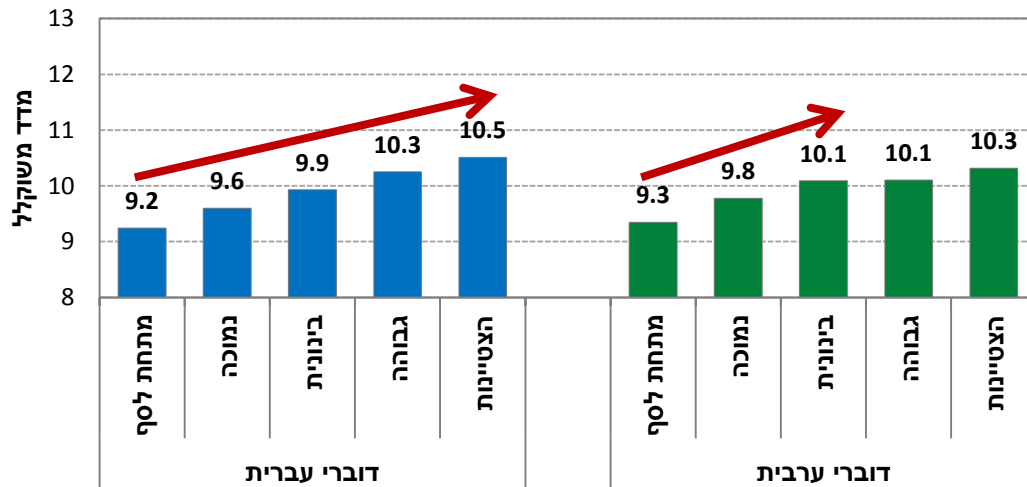
ב-31 מדינות נרשמה ירידה (לעומת 2011), ורק ב-2 (פורטוגל ואזרבייג'ן) עלייה. גם בישראל נרשמה ירידה, וזו ניכרת בשני מגזרי השפה (מתבטא גם בעלייה בשיעור אלו שאינם אוהבים לקרוא, עברית: 8% ← 14%, ערבית: 9% ← 11%).



- בממוצע המדינות, בכלל ישראל ובכל מגזר שפה בנפרד (בעיקר בקרב דוברי ערבית) נמצא **קשר חיובי** בין מידת האהבה לקריאה בקרב ההורים ובין הישגים בקריאה.

# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים – אהבה לקריאה



- בכל מגזר שפה בנפרד, ככל שרמת ההישג של התלמידים בקריאה גבוהה יותר, כך אהבת ההורים לקריאה גבוהה יותר.

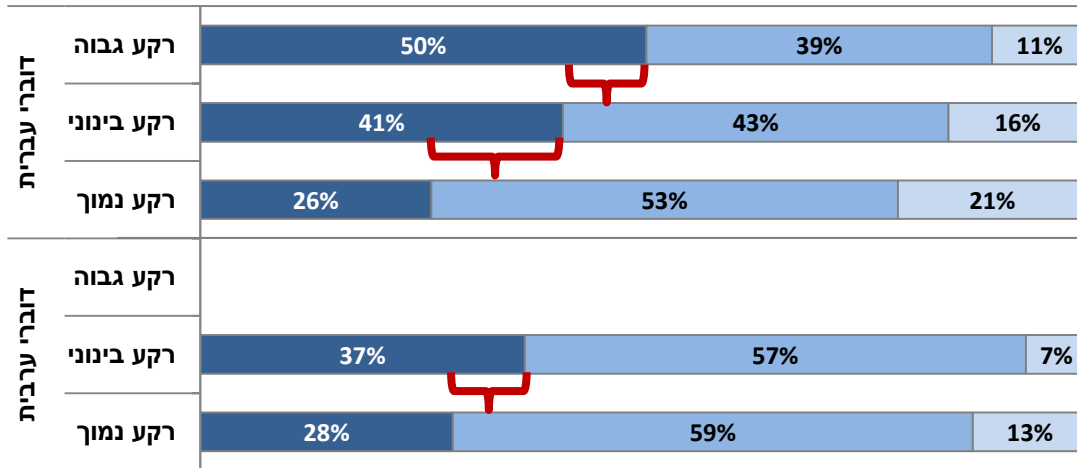
$$r=0.16$$

$$r=0.20$$

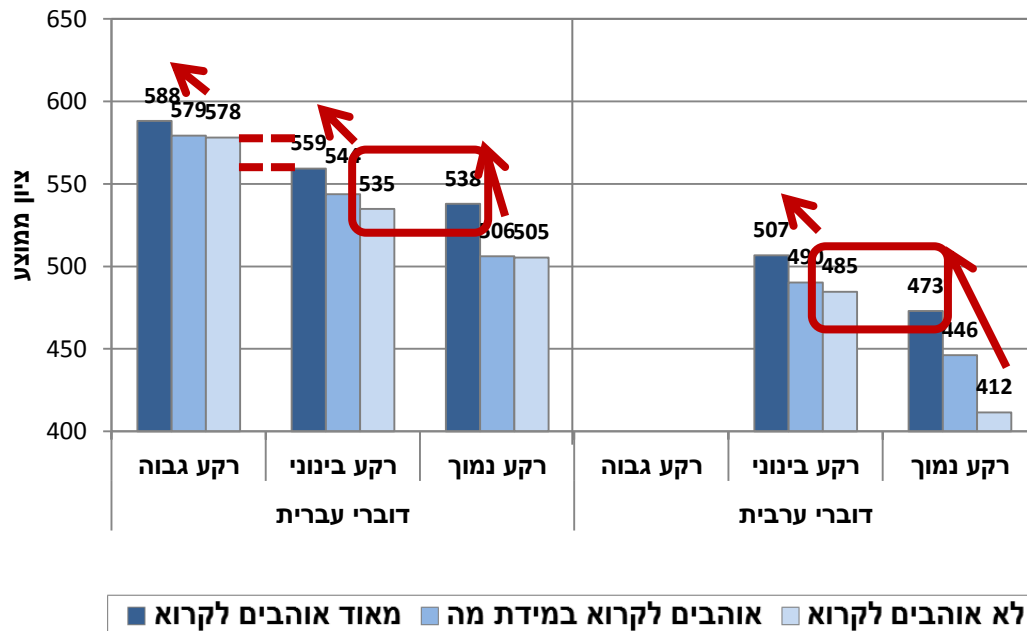
- נמצא מתאם חיובי בין אהבת ההורים לקריאה ובין הישגי התלמידים בקריאה (בשני מגזרי השפה).

# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים – אהבה לקריאה



- ככל שהרקע החברתי-כלכלי גבוה יותר, כך שיעורי הדיווח **גבוהים יותר** (בשני מגזרי השפה).



- תרומת אהבה (רבה) לקריאה בקרב ההורים להישגים בקריאה **גבוהה יותר** ככל שהרקע החברתי-כלכלי נמוך יותר, בשני מגזרי השפה.
- הפער בין קבוצות הרקע מצטמצם ואף נסגר בין רקע נמוך ורקע בינוני!

# מחקר פירלס 2016

## דיווחי הורים: אהבה לקריאה- סיכום

ניכרת חשיבות לעמדות חיוביות (אהבה) כלפי קריאה בקרב ההורים

נמצא קשר חיובי להישגי התלמידים בקריאה (אף יותר בקרב אוכלוסיות מרקע חברתי-כלכלי נמוך, בשני מגזרי השפה).







# מחקר פירלס 2016

## שאלוני רקע והקשר חינוכי – סיכום ממצאים נבחרים

### בכל האמור בכל אחד מן המדדים הבאים

- שימוש במחשב ללמידה בכיתה לשם הכנת מצגות ועבודות (תלמידים)
- פעילויות אורייניות מוקדמות (הורים)
- אהבה לקריאה בקרב הורים (הורים)

### נמצא ש:

- שיעורי הדיווח בישראל גבוהים מממוצע המדינות
- נמצא לרוב קשר חיובי להישגי התלמידים בקריאה
- התרומה להישגים בקריאה ניכרת יותר באוכלוסיות מוחלשות
- הפער בין (מגזרי השפה ובכל מגזר בין) קבוצות הרקע החברתי-כלכלי מצטמצם אך לא נסגר

# מחקר פירלס 2016

## סיכום ממצאים



בית-הספר



הכיתה

(הקדשת זמן לשימוש  
במחשב ואופי הפעילות)



הסביבה הביתית

(אהבת ההורים לקריאה,  
ופעילויות אורייניות מוקדמות)



התלמיד



סביבה ופעילות  
חוץ-בית-ספרית



## הישגי תלמידים ב(ראשית) קריאה

### מבט בין-לאומי:

מיקום ישראל במדרג המדינות  
(ממוצע, שיעור מצטיינים, פיזור)

### פנים-ישראלי:

פערים בין קבוצות אוכלוסייה  
(מגזר שפה, רקע חברתי-כלכלי, מגדר)

# מחקר פירלס 2016

## תובנות פדגוגיות



### שיפור אוריינות הקריאה

- הקצאת שעות
- דרכי הוראה מגוונות ומותאמות (כולל "הוראה אחרת")
- חומרי לימוד מגוונים ושילוב טכנולוגיות

### צמצום פערים – מיקוד בקרב אוכלוסיות מוחלשות

- כנ"ל בדגש אפיון הקשיים והתאמת המענים ברמת ביה"ס, הכיתה והתלמיד
- התערבות בשלבים ראשונים של הקניית הקריאה (כבר בגנים ובכיתות היסוד)
- מעטפת רחבה (גננת/מורה, הורים, חוגים, קהילה וכו')



השלכות הפערים בהווה ובעתיד...

# מחקר פירלס 2016

## תובנות פדגוגיות



הקצאת זמן לשימוש במחשב בלמידה (חשיבות לאופי הפעילות)

עידוד פעילויות אורייניות מוקדמות בבית (כבר בגיל גן)

ספריית פיג'מה / מכתבת אלפאנוס – תשתית (ספר) ופעילות – הרחבה/מיקוד?

משחקי מילים (ומספרים)

תוכנות וסביבות למידה/משחק

עידוד קריאה בקרב מבוגרים (הורים)

מועדון קריאה להורים בבית-הספר

סבסוד ספרים / ספרים דיגיטליים

קמפיין

# מחקר פירלס 2016

## שאלוני הרקע וההקשר החינוכי



**היכונו : בקרוב פירוט בפרסומי הראמ"ה...**

# ומשפט לסיום

הרי באוריינות קריאה עסקינן...



תודה על ההקשבה ו- תש(צ)ומת הלב